

آبونه شرائطی

داجلی، خارجی، هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلانی

(۱۳۰) غروشدر.

نسخه سی ۱۰ غروش،

سنه لکی ۵۲ نسخه در

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دارم مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی بشیندر

مسئله موافق آثار مع المنویه

قبول اولنور. درج ایدهلین

جایزینر اعاده اولونماز

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، عامی، ادبی هفته لوق مجموعه اسلامیه در

باش محرر صاحب و مدیر مسئول

اشرف ارباب

محمد عاکف

مستقیم

صراط

من یشاء

الی

والله یهدی

من یشاء

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد : ۲۳۶ - ۲۳۵

۱۷ ذی القعدة ۱۳۳۷

پنجشنبه

۱۴ آغستوس ۱۳۳۵

جلد ۱۷

اخطارات

ادرس تبدیلنده آریجه بش
غروش کوندربلایددر

مکتوبلرک امضالری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه صره
نومرومنی محتوی بولنسی لازمد

ممالک اجنبیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینک فرانمز
چده یازلسی رجا اولنور.

پاره کوندربلایدکی زمان نه یه داتر
اولدیفنک واضحا بیلدیرلسی
رجا اولنور.

ایدرم. و بوکدراکه فناده سزک کی اصحاب معلوماتدن بریولداش قرآنش اولدیغمه تشکر ایدرم.

شوراسنی اخیلازه مجبورم که دین اسلامده فرنگجه «قلززه» دینلان ره باییت مراسمی اولدیغندن سزک اسلامکنز، بزم قبولزه منویله منتوقف دکلدن.

بزم بوزجز الحق خاقه نصیحت ایتک و بیلمدکلی شیئی اوکر. تمکدر. یوخسه انز ولادت و نکاح و عبادت و وفاتلرنده بررئیس روحانیک و ساطتته محتاج دکلدن.

ممالک اسلامیهده سیاحت ایدن اوروپالولرک چوغنی حقیق خالندن خافل اولدولری جهته عوام ناسدن نماز کوردناری علما صنفنی اساقفهیه و پاپاسلره قیاس ایدرلر. بو ایسه غلط قاحشدر.

بر خریستیان دنیاه کلدکده قاعده. تمییدی اجرا ایچون، پاپاسه محتاجدر. کناهلرخی عفو ایتدزمک بررئیس روحانیک وجودینه توقف ایدر، دین اسلامده بومثلو احتیاجات و تکلفات کلاً بر طرفدر، علمانک شرف و امتیازی الحق علم و هدانک شانسه اعتنادن ناشیدر. ناسه بیامدکلینی اوکره دن غلام و بین الناس عدالت اوزره حکم ایدن علمادر. هلمانک شرفنی اثباته حاجت یوقدر.

اهل اسلام چینه بیلله اولسه علمی طلب و تحصیله ماموردر. عدالت ایسه بزجه اک بیوک عبادتدر. عدالتک ملت اسلامیهده نه مرتبه شایان اعتنا اولدیغنه علی المراضی رضی الله عنه حضرت تلیرشک «قاضی شرح» حضورنده برهودی ایله مرافعهسی دلیل کافیدر.

شوبله که قاضی شرح، ایکنجی خلیفه اولان عمر رضی الله عنه طرفندن منصوب بر قاضیدر. بک چوق معمر اولدی. و بک چوق سنه لر عدالت ایتدی. حضرت علی ایسه داماد نبویدر. و ملت اسلامیهده اک بیوک طانیدیغمنز خلفای اربهنک درنجیسیدر. و حضرت عمرک ایام خلافتنده دخی مستشار خاصی ایدی.

برهودی ایله یینلرنده تحدث ایدن بر مغفر دعوائی اوزرینه «قاضی شرح» حضورینه واردیلر، مرافعه اولدیلر. یهودی منکر اولغله حضرت علی اثبات مدعا ایچون کندی اوغلی و حضرت پیغمبرک حقیقی اولان حسن رضی الله عنه حضرت تلیله آزادلوکوله سی اولان قنبر رضی الله عنه حضرت تلیرشک محکمهیه کتوردی.

«قاضی شرح» حسنک شهادتی طوتمدی. بشقه شاهد ایستدی. کسنه شبهه ایلمز که حضرت پیغمبر ولو پدیری ایچون محکمهیه کیتمز. لکن بابانک لهنه اوغلونک شهادتی شرعاً قبول اولمز. حضور شرمده ایسه بر ذاتک استثناسنی قابل اولدیغندن حقیق نبوینک شهادتی رد اولندی. بو جهته پدیری دعوائنی قزانمدی.

خلفای اربهنک ایام خلافتلری عصر حضرت پیغمبری کی کمال عدالت اوزره مرور ایلدی. بده دولت امویه ظهور ایله خلافت سلطنته منقلب اولدی، بر هدتصکره بو دولت انقراض بولدی. دولت

آرزو اولنان مسائله طمانینت وجدان حاصل ایتلری البته ممکن اوله ماز. چونکه طریق عقلی وضع ایتدیکی زعم اولنان کیمسه کویا اوننی ایلمک اول رفع ایدن مقامنه قائم اولور. ناسده او صورته لذائذ نفسانیه بولنه سلوک و انهماک ایدر، حرمت عقلی هتک، اوکا مبنه اولان شیلری هدم، اوننی وضع ایتکده مقصود اولان فوایدی فوت ایلر، افراد ناس آره سنده فکر آزعی، هوسات نفسانیه نیک افساناتی مستلزم اولان سالف الذکر احواله اضافه اولنه حق برطاقم حسیات واردر که طبیعت بشره اک زیاده ملاصق، اک شدید لزومی حاویدر. زیرا فکری یوکسک، عقلی قوی، یا خود فطاتی ضعیف، قابلیتی دون اولان بر انسان، قوتجه کیندن بیوک و حکمته رام ایدمچی بر فوته مغلوب اولدیغنی، حقیقته عارفلرک معرفتی ایله یاشامیه جفنی و اعمالده مختار اولانلرک دیکلرینک رطوته میه جفی بر صورتده کافه عوالمه نافذ اولان او قوتک مشیت تصرفنه محکوم بولندیغنی هر حالده وجداناً ادراک ایدر.

حق شو حال ساقه سبله او طالی قوته معرفت حصولی اسبابی کاه حساً، کاه عقلاً تهری به قویوق مجبوریتنی هر نفسی تیقن ایلر، آنجی انفس و آفاته علم نظارینک مستلزم اولدیغنی اوزره نکاه بصیرت عطف ایله حقایق معقوله استخراج اولغماز ایسه مقصود اولان طمانینت قلبیه وصول امکانی حاصل اوله ماز. چونکه نوع بشر ایچون لحکمه معین اولان استدلال، علوم نظریه حکمیه نیک تضمن ایتدیکی دقیق احکامه رعایت کوسترمک صورتنه سالم نتیجه لره اقتزان ایدر. عکس حال، معبود صادقی ادرا کدن محرومیت حصولیه باطل شیلره تعبیر کی تشوшат اعتقادییه و بین البشر اجتماعی رابطه لره خالدار اولسنه سبب ویریر.

مترجمی: حسین مظهر
شیخ محمد عبده

اهلی آثار:

اساس احکام دینی

فضل و کمال ایله مشهور آلمانیه برهتدی، قبول اسلامنی مشعر ۴ ایلول ۱۸۷۶ تاریخنده حضور فتوا پناهی به تقدیم ایلدی هر بیضیه جواباً طرف مشیخت اسلامیه دن ارسال یورولان مکتوبدر، که مرحوم جووت پاشا طرفندن قلمه آلدینی مرویدر:

صورت مکتوب فتوا پناهی

فی ۴ ایلول سنه ۱۸۷۶ تاریخلو مکتوبکنز آلدی. کمال ممنونیتله مطالعه اولندی. علم کلام و فلسفه فی بر تفصیل قبعدن صکره دین مبین اسلامک حق اولدیغنه یقین حاصل ایلش اولدیغکنزدن دین محمدی به قبول اولنکزه مساعدده اولنمینی استدعا ایتمشسکنز.

جناب حقلک هدایتنه مظهر اولدیغکنزدن طولانی ذاتکزی تبریک

بز ازینک جمیعتمده اکثریته مراجعت اولتمش اولسنه تمجبایلرز . امور سیاسیہ تجربہ بہ مساند اولوب زیاده رأی ایسه زیاده تجربہ بی متضمن اولدیغنه نظراً اکثریته مراجعت معقول اولور . مسائل کلامیہ ایسه قوہ ذکا ایله حل اولنور دقایق امورذن اولوب اذکیا ، اغبیایہ نسبتله قلیل اولدیغندن بونارده اکثریته مراجعت جالب خطا اولور . بز عقائد منکر علم منطق دنیلان میزان ایله طرفلمسندن طولای احترازایلینز . حساب و هندسه فنلریک مقدمه لرنده کل جزئندن بیو کدر . برشی کندنن بشقه برشی دکلدن . برشی هم واقع وهمده غیر واقع اوله منر . کبی علوم متعارفہ بہ مغایر اعتقادی قبول ایتمز بویله بر آیت و حدیث اولسه آتی تاویل ایلرز . فقط حکمت طبیعیہ بدیهیات خارجیہ ایله محاط اولان دلیلالره آلدانوبده عقائد منزه خلل کنورمیز . زیاده بوشللو دلیلالری بخطا احتمالندن قورناروبده علوم متعارفہ درجه سنه واردیرمق قابل دکلدن .

بنام علی ذلک بر اوچدر ، اوچ بردر ، اعتقادینک رندده اصلا تردد ایتمز .

اما عیبی علی نبینا وعلیه السلام حضرت لرینک باباسز تولد ایلدیکنه اینانورز . بر حکیم طبیعی چیتوبده باباسز چوچق اوله میه جنتی اثبات ایده چک اولور ایسه اکالاسلم دیو مقابله ایلرز . و مدار منع اوله بیسله چک بر احتمال عقلی بولورز ، و ایراد ایده چکی دلیلالرک هیچ بر وقتده علوم متعارفہ قوشند ، اوله میه جنتی بیلورز .

علم منطقدن جوامع و مدار سمزده اوقونان کتابلر هپ صریحه و مفصلجه در . انجیق کچوک چوچقلره اوقوتدیرمق اوزره لسان ترکی اوزره یازلمش ارلان معیار سداد نام رساله مختصر و مفید اولوب انک باب رابعی مطالعه ایدرسه کنز سزده بو سوزلری تصدیق ایلرسکنز . بو رساله ایله برابر مکاتب رشديه مزده اوقونان بعض رسائلك و برده قرآن کریمک سزه کوندرلمسی ایچون معارف عمومیہ نظارتنه اشعار اولمشدر . هرته ایسه بو بحثدن صرف نظر ایله صده کلام .

بالاده مذکور ایکی کلامی قلیاً تصدیق ایدن یعنی جناب حقک بر لیکنه و حضرت محمدک پیغمبر لیکنه ایمان ایلیان کسه مؤمندر . فقط مسلم طائفق ولدی الايجاب اسلامنه شهادت اولتمق ایچون بو ایکی سوزی اساناً سویلمسی لازم کلور .

غائبک مکتوبی دخی متکلم برینی اطوتار ، اما اساناً بو سوزلری سویلیوبده قلیاً منکر اولانلره منافق دنیلورکه بومقوله لر کافر جاہردن اشعدر .

قلبنده کی اعتقادک خلافتی سویلمک شمار انسانیتہ بالشمز . استه بونک ایچون بر آدمه مسلمان اولمق ایچون جبرائک بزجه ممنوعدر . زیرا نصیحت و دینه دعوت انسانک خلاص و سعادتنه خدمتدر . چیر ایسه انی بولندی حال ضلالتدن اشع بر حاله قویقدر . بز بوجز انجیق نصیحت و مسائل دینیہ تیلقیندر . هدايت و

عباسیہ ظهور ایتمی . و هر وقت بین الناس اجرای عدالتہ اعتنا اولنه . کلدی . حتی خلفای عباسیہ دن مشهور هارون رشید دخی کندو طرفندن منصوب بغداد قاضی ابو یوسف رحمة الله علیه حضورنده بر یہودی ایله مرافعه اولدی . شویله که : هارون رشید ابو یوسف حضرت ترلیله یان یانه اوتوررکن یہودی ایچرو کیردی . خصمیتدن بری اوتوررکن دیگرکی ایاق اوستی طوتمق ایسه جائز اولدیغندن ابو یوسف حضرت ترلی قاعدہ عدل و مساواته رعایه کندوسی قالدوب برینه یہودی بی افعاد ایله قارشولرینه کچدی . و عدالت اوزره اجرای محاکمه و هارون رشیدک علیهنده حکم ایتمی .

فقط قلبی هارون طرفنه میل ایتمش اولدیغندن بو کیفیت کندوسنه داغ دیون اولمش و صباغ اولدقچه و جبرائنده بر عقده قالمش و حتی وفات ایدرکن (یارب بیلورسک که مدت عمر مده خصمین بیننده هر وجهه مساوات و عدالتہ رعایت ایتم . فقط هارون رشید ایله یہودینک مرافعه سنده هر نقدر هارونک علیهنه حکم ایتم ایسه ده جن هم کده قلم الله طرفنه میل ایتمش ایدی) دیوانغلابنی کتب فقهیہ مسموردر . مقدم و مؤخر دولت عثمانیہ ده دخی امر عدالتہ نه مرتبه اعتنا اولندی ، افراد ناسدن هر کم اولورسه اولسون حضور شرعه بادشاہ ایله مرافعه ایچون بر کونه احتراز آلتنده بولندی معلومدر .

اشته علما صنفک مات اسلامیه محترم و ممتاز اولمیرینه سبب بودر . بوخسه انلرده اساقفه و بالاسلرک صفت روحانیلرینه بکزر بر صفت رسمیه بوقدر . دیانت انجیق الله تعالی حضرت ترلیله قوللری اراننده بر کیفیتدر . سائر دین قراداشلری انجیق ظاهر حاله باقوب ا کا کوزه شهادت ایدرلر .

بنام علی ذلک بز دخی دنیا و آخرتده سنک اسلامک شهادت ایتمک اوزره اسمکی ، قلم افتخار ایله علمای اسلامیه صرہ سنه قید ایتمک . فقط دنیجه سزه بعض معلومات اجمالیہ و بر مک بورچلو یز .

دین اسلامک اساسی ایکی سوزدن عبارتدر . بری جناب حقک بر لکنی تصدیق ایتمکدرکه صریحه « لاله الا الله » کلامیله ادا اولنور و دیگرکی « محمد » علیه الصلواة و السلام حضرت لرینک رسول الله اولدیغی تصدیق ایتمکدرکه صریحه « محمد رسول الله » کلامیله ادا اولنور . اولکی سوز نمدد التمه قائل اولان مشرکلرک اعتقادی رد ایدر . ایکنجی سوز « محمد » علیه السلام حضرت لرینک پیغمبر لکنی انکار ایدنلری رد ایدر .

مات نصاری مشرک اولدقلرندن انلره بینمزده اختلاف انجیق بو ایکنجی سوزده اولمق لازم کلور . لکن بین النصاری اقائیم ثلته اعتقادی شایع اولوب ازینک جمعیت روحانیہ سنده دخی موحد اولان نصیپارنک مذهبی رد اولنورقه اکثریت آرا ایله تشلیته قرار ویرلمش اولدیغندن اولکی سوز اوزرینه دخی بینمزده بر نوع اختلاف پیدا اولدی .

توفيق انجق اللهك ايشيدر . الله تعالى حضرتلري كيسنه هدايت ايدر و كيسنه ضلالتده براقور . و ايشنه قاريشلمز . ايشلديكندن مسئول اولمز . بزلر ايسه هر ايشمزدن مسئول اولورز .

اديان و مذاهبك اختلافي حكمت بالفه صمدانيه اقتضاستنددر . بودقيهلري اذعان ايدرسهك ياوز سلطان سليمك حكاية مشهوره . سندهكي نكتهني فهم ايدرسين . شويلهكه ياوزسلطان سليم هر مراديني اجرايه مقتدر بر پاشاه عظيم الشان اولديني حالده نصارانك روم ايليده كثر نفوسني دريدين مطالعه ايدرك بونلري جبر آسمان ايتك تصورنده بولنيس ايسهده شيخ الاسلام بولنان « زنبلي على افندي » ديو معروف اولان على جمال افندي « مادامكه انلر رعيتي قبول ايتمشلر ، دينزك اقتضاستنجه انارك جان و هرض اوللارني كندو جان و هرض و مالز كي محافظيه بورجلوز ، بويولده انلره جبر ايتك اساس دينه طوقوره ديو رخصت و يرمديك مشهوردر .

شمدني ارباب بوليتيقه دن بهضاري على افنديك بولسز تعصبندن بخله ياوز سلطان سليمك رايته اصابتي ادعا ايدرلر ،

حالبوكه احوال بوليتيقه وقت بوقت تحول ايدر خصوصاستنددر . دين ايسه بايدار و بر قرار اولان بر امر شرعيدر . بويله مطالعات مخصوصه ايله قواعديني يرنن اويتامق روا دكلدر . بناء عليه ينه برياوز سلطان كلويده اويله بر فكره ذاهب اولسه مقام مجيددن و يريله جك جواب على افنديك جوابنه موافق اولور . ينه صده رجوع ايدم .

بروجه مشروح مسلم اولان كسنه به الله تعالى حضرتلرينك برطاقم تكاليفي تعلق ايدر . ارتق انلري علماي ديندن تعلم ويا كتب شرعيه دن تلقى ايلسي لازم كلور . زيرا بوتكاليفي اجرا ايتماكله اكرجه دين اسلامدن چيقمش اولمز . لكن كناهكار اولور .

بوتكليفلر نماز ، اوروج ، زكات و حج كي الله تعالى حضرتلرينك امر ايلديكي و قتل نفس ، زنا و لواطه كي نهي ايتديكي شيلدر .

الله تعالىك امرينه امتثال و نهيندن اجتناب ايتيان كسه مؤمن فاتق اولوب انجام حالي مشيت الهيهده قالور . يا اودركه كناهي قدر مذهب اولوب بيمه نائل نعمت جنت اولور . يا خود جناب حق مجرد لطف و كرميله ، يا خود بيوكاردن برينك شفاعتيله و يا خود كندوسنك بر خيرلو هملي ايله انك جمله كناهلرني عفو ايدرك اصلا مذهب ايدنلر . جناب حقك لطف و كرلمي بچوق و عنو مرحمتنه نهايت بوقدر .

معبود ايله عبد ارهسنه كيراز .
بر مسلمان ايتديكي كناهلردن تائب و مستغفر اولور و عفوئي نياز ايلر ايسه جناب حق اني عفو ايدر . فقط قول حقندن بغايت صاقتمق لازمدر . زيرا قول . حقني دنياده آله من ايسه روز حشرده ايستر . و اويله بر اميدسز كونده كسه حقندن كچمز . جناب حق ايسه عادلدر . مخلوقاتنك يكديكرندن حقيقي آليورر .

كسهنك قابني قيرمقدن صاقتمليدر . عزيز و منتقم اولان الله تعالى

قابي قريق اولانلره ياردم ايدر . و چوق دفعه ظالمك جزاسني آخونه بر اقبوب دنياده اجرا ايلر . قضا را بر ادمك قابني قيرمش اولورسهك در حال اندن حلالق ديله بيليسك كه انتقام الهي به هدف اوليه سك واك بيوك كناه اولان قتل نفسي مؤدى اوله بيله جك « دودلو » تعبير اولنور معامله غير مشروعه به مجبوريت كورميه سين .

نبي نوعنه غدر و خيانت شعار اسلامه هيچ باقشمز بر كيفيتدر . دكل يالكيز انسانلر حقنده حيوانلر حقنده بيله شفقتلو اولميسك . انسانك حيوانات يوزندن عظيم منافي واردر . انلر حقنده اولان معامله سي دائرة مشروعهنك خارجه چيقمامليدر . بلا موجب بر حيواني انجتمليدر .

بر سواري آتته مجرد ضابطندن خوفله كوزلجه باقى مردك دكلدر . مردك انجق اكا جانلي و انسان ايچون منفعتلو بر مخلوق اولديني ايچون اولاد كي باقندر . اهل اسلامه كوره اك زياده شايان اعتنا مسئله لردن بري دخي تهذيب اخلاقدر .

مؤمن كامل اخلاق ذميمه دن بچتنب و اخلاق حميده ايله متصف اولور . اخلاق حميده ايچون يك چوق كتابلر يازاشندر . تفصيلاتي بلراجمه معلوم اولور .

فقط بوياده بر قاعده عموميه بيان ايدم بيلورم . شويلهكه كوزل خوي ايكي خصلت ذميمه ازه سنده بر كيفيت متوسطدر . مثلاً تواضع بر كوزل خويديرك بر طرفي كبر و ديكر طرفي ذلت اولوب ايكيدي دخي اخلاق ذميمه دندر .

انسان تقدر كوزل خويولو اولورسه اولقدر جناب حقه تقرب ايدر . مقصد اقضا تقرب الى اللهدر .

الحاصل اخلاق حميده ايله متصف اولنلر هر درلو مكاره دن سلامت بولور . و نائل سعادت ابديه اولور . بر وجه بالا بز علوم متعارفه نك خلافي و جهيت بشريه نك منافعه منافي نصيحتلره تشبث ايلمز . مقصد اصلي انجق ناسك دنيا و آخرتده سعادت بوايسيدر . ظاهري باطنه او يعاز ، ايشارمن بوقدر . امر دين آشكاردر .

بناء عليه بومكتوبعزى اعلايه دخي مأذوناسكر .
« وقفني و وفقكم الله لما يرضاه والسلام على من اتبع الهدى »

نه ، ناصل ، نيچون يازمالي يز ؟ . . .

افكار عموميه منزله ، محررلك مسلكنده بولونانلره ، حيات تجر بر به من حقنده حسب حالكارانه بعض ملاحظات هرض ايتك ايسسته بورز . مقاله نك عنواني تشكيل اندن سوال ، بومطالعه لرك عموميتله كرك مطبوعات بوميه و موقوتده ، كرك كتاب شكلنده انتشار ايدن آثارك موضوع ، اصول و فوايهلري بحثنه توجه ايدم چكني كوستره بيلير :

قدما ، « حكمت - فلسفه » ده نينجه علم و عمل آكلارلردى ،